

ด่วนที่สุด

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนิติการ กลุ่มงานกฎหมายและระเบียบ โทร. ๐ ๒๙๖๗.๓๓๕๙ ภายใน ๕๕๕

ที่ ยธ.๐๗๑๑.๑/ ๖๖๖๓ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอรื้อการปฏิบัติหน้าที่ภายในเรือนจำชั่วคราว

เรียน ผู้อำนวยการสำนักทัณฑวิทยา

ตามที่สำนักทัณฑวิทยาได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๗๐๕.๑/๑๐๕๘ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ขอรื้อแนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานเรือนจำที่ควบคุมผู้ต้องขังออกทำงานที่เรือนจำชั่วคราวต่างๆ ทั่วประเทศ ทั้งที่นำผู้ต้องขังไป-กลับในวันเดียว และให้ผู้ต้องขังอยู่ประจำ ซึ่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ ได้กำหนดสิ่งของต้องห้ามนำเข้าหรือให้ออกไปจากเรือนจำ โดยมี ประเด็นเบื้องต้น ดังนี้

(๑) เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมสามารถมีหรือใช้โทรศัพท์มือถือในพื้นที่เรือนจำชั่วคราว ได้หรือไม่

(๒) กรณีตัวอย่าง เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้เปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง โดยบุคคลภายนอกที่สนใจสามารถเข้าไปศึกษาดูงานและพักค้างคืนได้ จะมีแนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้โทรศัพท์มือถืออย่างไร นั้น

กองนิติการพิจารณาแล้วขอเรียนว่า

๑. คำว่า “เรือนจำ” ตามมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีความหมายเป็นนัยเดียวกัน หมายความว่า “ที่ซึ่งใช้ควบคุม ขัง หรือจำคุกผู้ต้องขังกับทั้งสิ่งที่ใช้ต่อเนื่องกัน และให้หมายความรวมถึงที่อื่นใดซึ่งรัฐมนตรีได้กำหนดและประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาว่าอาณาเขตไว้โดยชัดเจน” ซึ่งในข้อเท็จจริงการกำหนดอาณาเขตเรือนจำหรือทัณฑสถานขึ้น ณ ท้องที่แห่งใด เพื่อให้มีอำนาจคุมขังผู้ต้องขังได้ตามกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ อาศัยอำนาจตาม มาตรา ๔ ดังกล่าวออกคำสั่งกำหนดอาณาเขต โดยมีแผนที่แนบท้ายแสดงไว้ พร้อมทั้ง ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบด้วย ทั้งนี้ ในรายละเอียดของแผนที่แสดง อาณาเขตเรือนจำดังกล่าวจะสื่อให้เห็นพื้นที่ซึ่งมีความประสงค์ให้เป็นพื้นที่เพื่อการควบคุมผู้ต้องขังตลอดเวลา โดยหมายเฉพาะเอาเพียงพื้นที่ภายในกำแพงของเรือนจำและพื้นที่ต่อเนื่อง คือ ประตูทางเข้าออกเรือนจำ เท่านั้น สำหรับพื้นที่อาคารอำนวยการที่ใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการ คุมขังผู้ต้องขังตลอดเวลา ดังกล่าว ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาตึกอำนวยการของเรือนจำจึงไม่ถือเป็น “เรือนจำ” ตามคำนิยามของมาตรา ๔ แต่อย่างใด ดังนั้น ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามทั้งตาม มาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ เดิม และมาตรา ๗๐, มาตรา ๗๑, มาตรา ๗๒, มาตรา ๗๓, มาตรา ๗๔ และมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงมีเจตนาบังคับเฉพาะ พื้นที่ภายในกำแพงเรือนจำต่อเนื่องถึงประตูเข้าออกเรือนจำเท่านั้น ไม่บังคับถึงอาคารอำนวยการดังกล่าวด้วย

๒. สำหรับทัศนสถานเปิด และเรือนจำชั่วคราวโดยสถานะทางกฎหมายเป็น “เรือนจำ” ทั้งตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ เช่นเดียวกัน โดยในส่วนเรือนจำชั่วคราวในทางปฏิบัติกำหนดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการคุมขังผู้ต้องขังตามที่รัฐมนตรีกำหนด ได้แก่ การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เช่น ด้านการเกษตร ปศุสัตว์ หรือเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังบางประเภทที่ไม่สามารถคุมขังรวมไว้กับผู้ต้องขังอื่นได้ เช่น เรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี ทั้งนี้ ทัศนสถานเปิดมีการบริหารเป็นอิสระไม่สังกัดเรือนจำแม่ สำหรับเรือนจำชั่วคราวเป็นหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดเรือนจำแม่ และในทางปฏิบัติการกำหนดอาณาเขตทัศนสถานเปิด และเรือนจำชั่วคราวขึ้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจะออกคำสั่งให้พื้นที่ทั้งแปลงมีสถานะเป็นเรือนจำตามกฎหมาย ซึ่งมีความแตกต่างจาก “เรือนจำ” ตามข้อ ๑.

ส่วนของการบังคับใช้กฎหมายราชทัณฑ์เกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามในพื้นที่ของทัศนสถานเปิด และเรือนจำชั่วคราวหากพิจารณาไปตามองค์ประกอบของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ โดยยึดนิยามคำว่า “เรือนจำ” เป็นสาระสำคัญย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากมีการนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเขตพื้นที่ของทัศนสถานเปิด และเรือนจำชั่วคราวดังกล่าว ก็ย่อมเป็นความผิดตามที่พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติแต่อย่างไรก็ตาม เท่าที่ปรากฏข้อเท็จจริงในส่วนของกรมราชทัณฑ์ยังไม่เคยมีการตีความเกี่ยวกับการนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเขตพื้นที่เรือนจำชั่วคราวเป็นความผิดหรือไม่ อย่างไร อีกทั้งในทางการพิจารณาตีความศาลก็ยังไม่เคยมีคำพิพากษากรณีทำนองดังกล่าวแต่อย่างใด

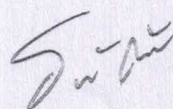
๓. กรณีข้อหาหรือของสำนักทัณฑวิทยาวาว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำชั่วคราว และบุคคลภายนอกที่เข้าไปติดต่อจะสามารถใช้โทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นสิ่งของต้องห้ามในพื้นที่เรือนจำชั่วคราวได้หรือไม่ จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรนั้น กองนิติการมีความเห็นว่า เมื่อตามทางการพิจารณาประกอบข้อกฎหมายดังที่กล่าวแล้วในข้อ ๒ เห็นว่า พื้นที่เรือนจำชั่วคราวทั้งหมดเต็มพื้นที่มีสภาพเป็น “เรือนจำ” ดังนั้น สำนักทัณฑวิทยาจึงควรพิจารณามาตรการทางปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการทางกฎหมาย เช่น

(๑) ชักข้อทำความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม ผู้ต้องขัง รวมถึงบุคคลภายนอกที่เข้าไปติดต่อให้เข้าใจมาตรการ หรือแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของต้องห้าม

(๒) กำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อตรวจค้น รับฝากสิ่งของต้องห้ามเข้าพื้นที่เรือนจำชั่วคราว และสำหรับสิ่งของต้องห้ามที่เจ้าหน้าที่เรือนจำต้องใช้ในราชการ ภายในเรือนจำ/ทัศนสถาน เช่น โทรศัพท์ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ผู้บัญชาการเรือนจำ/ทัศนสถาน สามารถอนุญาตให้นำไปใช้ได้ตามกฎหมาย

(๓) อาจเสนอให้มีการกำหนดอาณาเขตเรือนจำชั่วคราวเสียใหม่ เพื่อประโยชน์ในการควบคุม และการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง โดยแยกส่วนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุม และพื้นที่อำนวยความสะดวกเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ต้องการให้มีสภาพเป็นเรือนจำออกจากกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นายธวัช ตันยวรรธนะ)

ผู้อำนวยการทัศนสถานเปิดทุ่งเบญจา

รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการกองนิติการ

ได้รับต้นฉบับที่

๑๓ ๖๐ ๖๐

สำนักงานราชทัณฑ์
หัวหน้ากอง.....
ประธานสภา.....
เจ้าหน้าที่.....
เจ้าหน้าที่.....